

EK-1**Ünite ve Uygulama Merkezi Açma İzin Başvuru Dosyasında Bulunması Gerekli Evraklar**

- 1) Sağlık kuruluşu işletenin, adı veya ticari unvanı ile ünite/uygulama merkezi açılışı ile ilgili işlemlerinin başlatılmasını talep eden imzalı başvuru dilekçesi.
- 2) Hangi uygulamaların yapılacağına ilişkin ve kullanılacak araç ve gereçleri gösterir liste.
- 3) Tabip ve diş tabipleri için ilgili uygulama alanına ilişkin Bakanlık tescilli uygulama sertifikasının Müdürlükçe onaylı örneği.
- 4) Ünite/uygulama merkezinde çalışan sağlık meslek mensuplarının aldığı eğitim veya eğitimlerin belgesi.
- 5) Ünite/uygulama merkezinde çalışacak tüm personeli gösteren liste, T.C. kimlik numarası beyanı ve iki adet fotoğraf.
- 6) Özel hastanelerde, Bakanlıktan merkez için alınan ruhsata esas proje, kamu ve üniversite hastanelerinde en az 1/100 ölçekli, binanın tümüne ait kesit ve cephelerin gösterildiği proje, müellifi ve çevre ve şehircilik il müdürlüğüne tasdik edilecek üç takım ozalit kopya halinde hazırlanan kat planları.
- 7) Müdürlük proje inceleme raporu.
- 8) Müdürlükçe düzenlenen yerinde inceleme sonucu düzenlenecek müşterek teknik rapor.

EK-2**Ünite ve Merkezlerde Bulundurulması Zorunlu Asgari Cihaz ve Malzemeler**

Muayene masası	1 adet
Tansiyon aleti	1 adet
Steteskop	1 adet
Laringoskop	1 adet
Ambu cihazı	1 adet
Airway	Farklı boylarda ve yeterli sayıda
Endotrakeal tüp	Farklı boylarda ve yeterli sayıda
Seyyar oksijen tüpü	1 adet
Oksijen maskesi	Yeterli sayıda
Çeşitli enjektör	Yeterli sayıda
I.V. kanül	Farklı boylarda, yeterli sayıda
Seyyar lamba	1 adet
Mobil aspiratör	1 adet
Aspirasyon sondası	Yeterli sayıda

Ünite ve Merkezlerde Bulundurulması Zorunlu Asgari İlaç Listesi

1	İsoptine ampul	3 adet
2	Kortikosteroid ampul	3 adet
3	Antispazmodik ampul	3 adet
4	Polivinil prolidime iyot sol. 500cc.	1 adet
5	%5 dextroz 500 cc	2 adet
6	% 0,9 luk NaCl. 500 cc	2 adet
7	%20 mannitol 500 cc	2 adet

8	1/3 İzodeks 500 cc.	1 adet
9	Adrenalin 1 mg	5 amp
10	Atropin sulphat 0,5 mg	5 amp.
11	Dopamin	2 amp
12	Lidocain %2	2 amp
13	Antihistaminik	5 amp
14	Aminophillin	2 amp
15	Diazepam .	2 amp
16	Oral antihipertansif (KAPTOPRİL)	1 kutu
17	Diüretik	5 amp

EK-3 Ünite ve Uygulama Merkezlerinde Yapılabilecek Uygulamalar Listesi

1) AKUPUNKTUR

a) **Tanımı:** İğne, lazer ışınları, elektrik stimülasyonu, kupa, kulak için tohum, iğne ya da manyetik topçuklar, termik stimülasyon, akupres ve ses veya elektrik veya manyetik titreşimler gibi uyarı yöntemleri ile vücuttaki bulunmuş özel noktaların uyarılması suretiyle yapılan uygulamayı ifade eder.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** İlgili alanda uygulama eğitimi almış sertifikalı tabip veya kendi alanında uygulama yapmak üzere dış tabibi.

c) **Akupunktur Uygulanabilecek Durumlar:** Akupunktur aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Kas - iskelet sisteminin mekanik ağrısı.
- Eklem ağrıları.
- Migren, gerginlik tipi ve organik olmayan diğer baş ağrıları.
- Diş ağrıları.
- Nöropatik ağrılar.
- Kas spazmı, bel fitiği akut konservatif dönem ve kronik dönem bel ağrıları.
- İlaç yan etkisine bağlı, taşıt tutması ve gebelikle ilgili bulantı ve kusmalar.
- Fonksiyonel gastrointestinal sistem bozuklukları; kabızlık, motilite bozukları, reflü
- Allerjik rinit bulguları.
- Dismenore, infertilite, polikistik over sendromu ve premenstruel sendrom, doğum ağrısı.
- Organik nedene bağlı olmayan uyku bozukluğu.
- Eksojen obezite tanısı almış hastada diyete uyum.
- Alerji, egzema ve cilt kuruluşuna bağlı kaşıntı.
- Sigarayı bırakma sırasında oluşan anksiyete.
- Anksiyete.
- Organik bir nedene bağlı olmayan gece işemeleri.

- Kemoterapi ve radyoterapiye bağlı bulantı, kusma, ağrı, ağız kuruluğu.
- Organik nedeni olmayan vertigo.
- Geriatrik hastalarda.
- Solunum sisteminin kronik hastalıklarında günlük yaşam kalitesini artırma.
- Genel iyilik halinin oluşması ve sürdürülmesine yardımcı olma.

Uygulama Merkezlerinde :

- Progresif nörolojik defisiti olmayan ve kauda ekuina saptanmayan sinir kökü irritasyonları.
- Alkol bağımlılığı tedavisinde oluşacak sıkıntılarını azaltılması.
- Çocukta ekstubasyon sonrası solunum sıkıntısı.
- Kronik göz hastalıklarında hastanın tedaviye uyumunun artırılması.
- Unutkanlık ve hafıza problemlerinde yaşam kalitesinin artırılması.
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozuklukları.
- İdiopatik ve /veya Sjögren hastalığına bağlı göz kuruluğu.
- İnmeye bağlı kısmi felçlerde kas kontraktürleri veya güçsüzlüğü.

ç) Uygulanmayacak Durumlar: Acil durumlarda, kanama diatezi olan hastalar ile gebelikte ilk üç ayda alt karın bölgesi, 2. ve 3.trimesterde üst abdomen ve lumbosakral bölgelere ve gebede yoğun uyarı veren noktalara akupunktur uygulanmaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzeme: Steril tek kullanımlık çelik iğne.

e) Bulundurulabilecek Cihaz ve Malzemeler: Elektro akupunktur, kulak ve vücut detektörü, lazer akupunktur cihazı, gümüş ve altın iğne.

2) APİTERAPİ

a) Tanımı: Apiterapi; arı ve arı ürünlerinin bazı hastalıkların tedavisinde tamamlayıcı ve destekleyici olarak kullanılmasıdır.

Arı zehiri için;

a) Canlı bal arısı,

b) Arı zehiri içeren ekstraktların bulunduğu ampüller,

c) Arı zehiri içeren merhemler,
kullanılır.

Arı zehiri intradermal ve subkutanöz kullanılabilirken diğer arı ürünleri oral ve topikal şekilde uygulanabilir. Oral kullanılacak arı ürünlerinin kimyasal analizleri yapılır ve 29/12/2011 tarihli ve 28157 3.mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğine uygun olması zorunludur.

Apiterapi uygulamadan önce, arı zehiri ve arı ürünlerine karşı alerji olup olmadığı test edilir. Apiterapi uygulama yerinde mutlaka acil durumlarda hastaya müdahale edecek yetkili personel ve yaşam destek ünitesi bulundurulması zorunludur.

b) Uygulamaya Yetkili Personel: Sertifikalı tabip

c) Apiterapi Uygulanabilecek Alanlar : Apiterapi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Bal, polen, propolis ve arı sütü sekonder immün yetmezliklerde immün sistemi destekleyici olarak uygulanabilir.

Uygulama Merkezlerinde :

- Arı zehiri; kas-iskelet sistemi ağrı, kızarıklık, hassasiyet gibi semptomların azaltılması, bacak kas kontraktürleri veya kas güçsüzlüğünde kas kuvvet artışına yardımcı amaçlı.
- Bal; kronik deri yaralarında iyileşmeye destekleyici amaçlı topikal olarak.

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** Arı ve arı ürünlerine karşı alerji var ise ve çocuklarda, arı zehiri 18 yaş altı diğer arı ürünleri 1 yaş altı, apiterapi uygulanamaz.

Arı zehiri; dekompanse kalp yetmezliği, böbrek yetmezliği, solunum yetersizliği, sistemik/lokal enfeksiyonlar, karaciğer fonksiyon bozukluğu, beta bloker kullanımı, tedavi uyumunu etkileyen şiddetli psikiyatrik rahatsızlıklar, yemekten hemen önce ya da hemen sonra, gebelerde ve süt veren annelerde uygulanamaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemez durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) **Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzeme:** Canlı arı ve arı ürünleri, pansuman seti, ışık kaynağı, otoklav, defibrilatör kompresörlü nebulizatör veya oksijen tüpüne takılabilecek atomizer, geniş lümenli kateter ve büyük damar yolu açabilmek için gerekli set, H2 reseptör blokörü 3 adet , aerosol formda beta 2 agonist 3 adet nebül.

3) FİTOTERAPİ

a) **Tanımı:** Fitoterapi, geleneksel bitkisel tıbbi ürünler ve bitkisel ilaçlarla yapılan bir tıbbi tedavi yöntemidir.

Fitoterapi ürünlerinin ruhsat sürecinde, bilim komisyonunun uygun görüşü alınarak belirlenmiş endikasyonları dahilinde sertifikalı tabip önerisiyle uygulanabilir.

Fitoterapi uygulamasında kullanılacak tıbbi ürünler ve bitkisel ilaçların ruhsatlandırılması ve satışına ilişkin hususlar Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından düzenlenir.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifika sahibi tabip ve diş tabibi

4) HİPNOZ

a) **Tanımı:** Hipnoz, telkin yoluyla diğer bir kişinin bilinç ve farkındalık, vücut, hisler, duygular, düşünceler, hafıza veya davranışlarında değişiklik elde etmek üzere tasarlanmış veya bu sonucu ortaya çıkaran işlemdir.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifika sahibi tabip ve diş tabibi ile tabip gözetiminde klinik psikolog ve psikolojinin tıbbi uygulamaları yetki belgesine sahip psikologlar.

c) **Hipnoz Uygulanabilecek Durumlar:** Hipnoz aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracak veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Cerrahi işlemlerde:
- 1- Preoperatif ameliyat korkusunu yenme, anksiyete ve ağrıyla baş etme.

2- Postoperatif ağrı, bulantı, kusma ve anksiyete ile baş etme.

3- İntraoperatif ağrı, anksiyeteyi azaltma

- Tüm tanınal ve girişimsel işlemler sırasında
- Acil tıpta kaygı giderilmesinde ve tedaviye uyumun artırılmasında
- İnfertilite tedavi sürecinde
- Gebelik ve doğum süresince ve kadın hastalıklarında
- Obesite
- Yeme bozuklukları
- Sigara bırakmada
- Alkol bağımlılık tedavisinde (sadece psikiyatri uzmanı tarafından uygulanabilir)
- Depresyon (sadece psikiyatri uzmanı tarafından uygulanabilir)
- Anksiyete bozukluğu ve stres bozuklukları
- Organik olmayan uyku bozuklukları
- Organik olmayan cinsel fonksiyon bozuklukları
- Fonksiyonel barsak bozuklukları
- Akut ve kronik ağrı
- Diş hekimliğinde; fobilerde, ağrı giderme, anestezi, diş gıcırdatma, tedaviye ve protezlere uyumu artırıcı, temporomandibüler eklem disfonksiyonu, trigeminal nevrâlji, ağız içi problemlerin giderilmesi
- Atopik dermatit, seboreik dermatit, ürtiker gibi organik nedeni olmayan kaşıntılarda
- Allerjik rinit, allerjik astım
- Bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi

Uygulama Merkezlerinde:

- Yanık tedavisinde ağrı ve anksiyete azaltılmasında
- Doğum sırasında
- İntraoperatif ağrı, ve anestezinin sağlanmasında
- Kanser hastalarında ortaya çıkan ağrı, kusma, kaygı ve ilaç yan etkileriyle baş edilmesinde

ç) Uygulanmayacak Durumlar: Şizofreni ve psikopatik durumlar, alkol ya da ilaç intoksikasyonu, demans, intihar eğilimi olan klinik depresif kişilerde (psikiyatri uzmanı hariç) hipnoz uygulanmaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemez durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

5) SÜLÜK UYGULAMASI

a) Tanımı: Steril sülük kullanılarak yapılan uygulamadır.

Tedavide kullanılacak "Hirudo medicinalis ve Hirudo verbana" isimli "tıbbi sülük"lerin üretim yerinden ve steril sülük elde edilen işletmeden temin edilmesi aranacak şartlardandır. Sülüklerin imha işlemi, 22/7/2005 tarihli ve 25883 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine göre gerekli işlemler uygulanır.

b) Uygulamaya Yetkili Personel

Sertifika tabip ve tabip gözetiminde sağlık meslek mensubu.

c) Sülük Uygulanabilecek Durumlar : Sülük tedavisi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracak veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Dejeneratif eklem hastalıkları (osteoartrit),
- Alt ekstremité variköz ven hastalıklarında ağrıyı ,
- Lateral epikondilit gibi hastalıklarda ağrıyı azaltma amaçlı

Uygulama Merkezlerinde :

- Flep cerrahisi sonrası görülen venöz yetmezlikler, replantasyon ve revaskularizasyon sonrası venöz yetmezlikler

e) Uygulanmayacak Durumlar: Kanama diyatezleri (Hemofili gibi), aktif kanama odağının varlığı, ciddi anemi, cerrahi girişim öncesi, kanı sulandırıcı ilaç kullanımı, gebelik ve emzirme, sülük ya da diğer canlılara karşı alerji, tedavi uyumunu etkileyen şiddetli psikiyatrik rahatsızlıklar, lösemi, kemik iliği supresyonu varlığı, gastrointestinal kanama, kanser, karaciğer siroz varlığı, diyaliz hastalarında, kalp pili varlığı, menstrüel dönem, enfeksiyon varlığı (HIV pozitifliği,vb.), kemoterapi ve radyoterapi sırasında ve çocuklarda (18 yaş altı) uygulanmaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemez durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler: Steril sülük, distile su cihazı, otoklav, steril distile su (kullanım öncesi sterilizasyondan sonra sülüğün yıkanması için),stok sülüklerin tutulacağı steril kavanozlar, sülüğün kullanım sırasında taşınması için kapaklı kavanoz

6) HOMEOPATİ

a) Tanımı: Homeopati, kişiye özgü seçilmiş homeopatik ilaçlar ile sağlık durumunu iyileştirmeyi hedef alan bütüncül bir uygulama yöntemidir.

Homeopati uygulamasında kullanılacak ilaçların ruhsatlandırılması ve satışına ilişkin hususlar Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından düzenlenir.

b) Uygulamaya Yetkili Personel: Sertifikalı tabip ve diş tabibi.

c) Homeopati Uygulanabilecek Durumlar

Ünitelerde :

- Gerilim tipi ve migren gibi organik olmayan baş ağrıları.
- Bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi.
- Organik olmayan uykusuzluk.
- Kronik yorgunluk sendromu, fibromiyalji, irritabl barsak sendromu.
- Egzema, alerjik astım, alerjik rinit.
- Romatizmal hastalıklara ait artrit, kronik ağrı, ağız kuruluğu gibi durumlarda.
- Solunum yolları hastalıklarına ait burun akıntısı, burun tıkanıklığı, öksürük, ateş, yutma güçlüğü, stomatit gibi durumlarda.
- Kemoterapi yan etkileri olan bulantı, kusma, stomatit, ağız kuruluğu.
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanısı alanlarda tedaviye destek amaçlı.
- Sindirim sistemi hastalıklarına ait Gastro-Özefajial Reflü ve gastrite bağlı mide ağrısı ve yanmasında, bulantı, kusma, ishal gibi durumlarda.
- Premenstruel Sendrom, dismenore, infertilite.
- Variköz ven postoperatif hematoma ve ağrının azaltılması gibi durumlar.
- Kas- iskelet sisteminin mekanik ağrısı.
- Diş Ağrıları.

Uygulama Merkezlerinde :

- Ürolitiazis ağrısı.
- Doğum sancısı.
- Sinir kökü irritasyonları.
- Çocukta perioperatif dönemde destekleyici.
- Bağımlılık tedavisinde destekleyici.
- Kemoterapi ve radyoterapinin bulantı, kusma, ağrı, ağız kuruluğu, anksiyete, radyodermatit yan etkilerinin azaltılmasında.
- Postoperatif ağrı, ajitasyon, ödem, yara iyileşmesi şikayetlerin azaltılmasında.
- Travmaların iyileşme süresinin kısaltılması.
- Anksiyete.

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** Kanser gibi ağır, kronik hastalıklarda palyatif kullanım dışında kullanılmaz. Fiziksel travma ve yaralanmalarda sadece destekleyici olarak kullanılır. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü arak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

7) KAYROPRAKTİK

a) **Tanımı:** Kayropraktik; kas, omurga ve iskelet sisteminin biyomekanik bozuklukları ve bunun sinir sistemi üzerinde oluşturduğu sorunları önlemesiyle ilgilenen destekleyici bir uygulama alanıdır. Uygun hastalarda normal mekanik hareketliliğini yitirmiş eklemleri elle uygulanan tekniklerle düzeltme üzerine yoğunlaşır.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifikalı tabip ve tabip gözetiminde sertifikalı sağlık meslek mensubu.

c) **Kayropraksi Uygulanabilecek Durumlar :** Kayropraksi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracak veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

Akut ve kronik boyun ve bel ağrısı,

- Kronik servikal bölge kaynaklı baş ağrısı.
- Ani fleksiyon- ekstansiyon zorlanmalarıyla ilişkili ağrılar.
- Lomber spinal stenozun erken konservatif tedavisi.
- Lomber, torakal ve servikal disk hernilerinin erken konservatif tedavisi.
- Akut ve kronik yumuşak doku zorlanmaları.
- Miyofasiyal ağrı sendromu.
- Mesleki ve spor ile ilişkili rekreasyonel kas-iskelet sistemi yaralanmaları.
- Geriatrik yaş grubunun osteoartrit vb. kas-iskelet sistemi sorunları.
- Mekanik faset eklem kaynaklı, biyomekanik disfonksiyonlar.
- Koksiks ağrısı.
- Postürel Skolyoz.
- Progresif motor defisit ve kauda equina sendromu saptanmayan sinir kökü irritasyonları Omuz, sakroiliak eklem, temporomandibuler eklem, kalça, diz, el, ayak eklem disfonksiyonları.

Uygulama Merkezlerinde :

- Kayropratik müdahale, sedasyon veya anestezi gerektiriyorsa, bu uygulamaların uygulama merkezinde yapılması uygundur.

ç) Uygulanmayacak Durumlar: Odontoid hipoplazi, instabil odontoid, akut kırık, spinal kord tm, osteomyelit, hematoma (spinal kord veya intrakanaliküler), menenjial tm, vertebral tm, fragmanlı disk hernisiyle birlikte olan ilerleyici nörolojik defisit, üst servikal omurganın Arnold Chiari malformasyonu, vertebral luksasyon, anevrizmal kemik kisti, dev hücreli kemik tm, osteoblastoma, osteoidosteoma, ameliyat sonrası fiksasyon/stabilizasyon protezleri, kas ya da diğer yumuşak dokuların neoplastik hastalıkları, pozitif Kerning ya da Lhermit belirtileri, siringomyeli, etiyojisi bilinmeyen hidrosefali, kauda equina sendromu gibi durumlarda kayropraksi uygulanmaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemez durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler: Uygulama yapılan birimlerde ve eğitim merkezlerinde standart kayropratik manipülasyon için uygun bir müdahale masası bulunması gerekir.

e) Bulundurulabilecek Cihaz ve Malzemeler: Farklı manipülatif uygulamalar için tilt veya drop özelliği olan masalar, mekanik düzeltme için elektrikli veya manuel itme cihazı, analiz amaçlı kullanılan yüzeyel ısı ölçen cihazlar veya yüzeyel EMG kullanılır.

8) KUPA UYGULAMASI

a) Tanımı: Kan dolaşımını arttırmak için bölgesel vakum oluşturmaya dayanan kuru kupa uygulaması ve belli vücut noktalarında bölgesel vakumla beraber yüzeysel cilt kesikleri oluşturarak kanın alındığı Yaş Kupa Uygulamasıdır (Hacamat).

b) Uygulamaya Yetkili Personel: Sertifikası bulunan tabip, diş tabibi ve tabip gözetiminde sertifikalı sağlık meslek mensubu

c) Kupa Uygulanabilecek Durumlar : Kupa uygulaması aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Organik bir rahatsızlığı tanımlanmayan hastalarda immün sistemi güçlendirme.
- Fibromiyalji Sendromu.
- Romatizmal hastalıklara ait kronik ağrı, eklem hareket kısıtlılığı, sabah tutukluğu, yorgunluk gibi durumlar.
- Kas-iskelet sistemi mekanik ağrıları.
- Diz ağrısı (osteoartrit vb.).
- Migren ve gerilim tipi baş ağrısı gibi organik olmayan baş ağrıları.
- Organik olmayan uyku bozuklukları.
- Sindirim sistemi hastalıklarına ait bulantı, kusma, kabızlık gibi durumlar.

Uygulama Merkezlerinde :

- Nevraljilere bağlı ağrılar.
- İnmeye bağlı gelişen hıçkırık, yorgunluk, afazi gibi durumlar.

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** Trombofilebit, aktif yaralar, cerrahi yaralar, dekompanse kalp hastalığı, anemi (hemoglobün 9,5mg/dl'nin altı), hemofili, kanama/pıhtılaşma bozukluğu öyküsü, antiagregan ilaç kullanımı durumunda ve varisin doğrudan üzerine kupa uygulanamaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) **Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzeme:** Tek kullanımlık kupa seti, epidermal insizyon sağlayacak kesici/delici alet, tek kullanımlık eldiven, uygulama için uygun muayene yatağı, uygulama bölgesinin temizliğinde kullanılabilir solüsyonlar.

Kupa setleri plastik, cam, silikon, elektrikli, manuel, pompalı veya pulsatif olabilir.

9) LARVA UYGULAMASI

a) **Tanımı:** *Lucilia (Phaenicia) sericata* steril larvalarının kronik yaralarda biyodebridman amaçlı kullanılması suretiyle yapılan uygulamadır.

Temel Prensipler :

Maggot Tedavisi kapsamında uygulamadaki gerekli materyal olan *Lucilia sericata* türüne ait sineğin laboratuvarında sürekli üretimi aşağıdaki standartlarda yapılır:

1.Maggot Tedavisi kapsamında *Lucilia sericata* türü sineğin erişkin kolonilerinin laboratuvarında sinek kafesleri içinde sürekli üretimi yapılacak koşullar için yaklaşık 12 m² büyüklüğünde "iklim odası" özellikleri oluşturulmalıdır. Bu amaçla İklim Odası'nda 24-27°C sıcaklık, %40-60 nemlilik ve belli bir ışık sistemi kurulmuş olmalıdır.

2.İklim odasında *Lucilia sericata* türü sineğin yaşam döngüsüne uygun yumurta, larva, pupa ve erişkini ile sinek kolonileri elde edilmelidir.

3.İklim odasının yanı sıra larva eldesi, sterilizasyonu ve yapılacak işe steril paketlerin geliştirilmesi amacıyla bağımsız, mikrobiyolojik analiz için gerekli etüv, otoklav, laminar kabin, ışık mikroskobu cihazlarını içeren, yaklaşık 20 m² büyüklüğünde fonksiyonel bir laboratuvar bulunmalıdır.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifikalı tabip

c) **Maggot Tedavisi Uygulanabilecek Durumlar :** Maggot tedavisi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde:

- Diyabetik ayak ülseri
- Venöz staz ülserleri

Uygulama Merkezlerinde:

- Diyabete bağı olmayan nöropatik ayak ülserleri
- Bası ülseri
- Travmatik iyileşmeyen yaralar
- Arteriyel/iskemik ülserler
- Post-operatif yaralar
- Osteomyelit
- Nekrotizan fasiit

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** İnsektlere karşı alerji durumunda, anlamlı derecede koagülopati varlığında, baş bölgesi, solunum sistemi ve iç organlara, endokrin bezlere ve hayati organlara bağlantısı olan fistüller, hemarojik apselere uygulanmaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) **Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler:** Steril larvalar.

10) MEZOTERAPİ

a) **Tanımı:** Mesoderm kaynaklı organ patolojilerinin iyileşmesini amaçlayan bitkisel veya farmakolojik ilaçların bölgesel, küçük dozlarda, özel iğneler ve özel tekniklerle cilt içi enjeksiyonu uygulamasıdır.

İğnesiz mezoterapi, ürünün cilt içine iğne olmadan elektroporasyon yöntemi ile verilmesidir.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifikalı tabip ve diş tabibi.

c) **Mezoterapi Uygulanabilecek Durumlar:** Mezoterapi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Trigemius nevralljileri, Serviko-brakiyal nevralljiler.
- Eklem dejenerasyonu sonrası oluşacak ağrı, sertlik, şişlikler ve hareket kısıtlılığı.
- Bağ dokusu patolojisine ait ağrı, kızarıklık ve hareket kısıtlılığı, hidrolipodistrofiler-yangısız selülit.
- Akut ve kronik yumuşak doku zorlanmalarındaki ağrı, kızarıklık ve hareket kısıtlılığı.
- Miyofasiyal ağrı sendromu.
- Migren baş ağrıları.
- Mikro dolaşım bozukluğuna bağlı ödemlerde destekleyici.
- Keloid, alopesia, akne gibi cilt patolojilerinin tedavisinde destekleyici.
- Spazmodik patolojilere bağlı ağrılarda.
- İmmün sistemi güçlendirme.
- Yumuşak doku spor yaralanmalarında.

Uygulama Merkezlerinde :

- Artritler, romatoid poliartritler, akut romatizmalar gibi eklem patolojileri.
- Arteritler, mikro- dolaşım sorunları, jinekoloji ve doğum vasküler patolojileri.
- Hipertansiyon, hemipleji, serebralpalsi gibi hastalıklarda genel rehabilitasyon uygulamalarına yardımcı olarak kullanılabilir.

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** Akut enfeksiyonlar, derin ven trombozun, instabil kan basıncı, kalp krizi, senkop sonrası epizod, açık yaralar, son dönem kalp yetmezliği, diabetes mellitus, antikoagülan tedavi altındaki hastalar, böbrek yetmezliği, ilaçlara karşı aşırı duyarlılığı olan hastalarda ve hamilelikte uygulanamaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) **Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler:** Steril tek kullanımlık mezoterapi iğneleri, enjektör, eldiven

e) **Bulundurulabilecek Cihaz ve Malzemeler:** Mezoterapi uygulama tabanca cihazı, dermal uygulama (iğnesiz mezoterapi) cihazı, muayene masası.

11) PROLOTERAPİ

a) **Tanımı:** Proliferatif ve iritan solüsyonların eklem bağ dokusu içine enjekte edilmesi uygulamasıdır. Enjeksiyonlar, genellikle zedelenmiş, aşınmış, güçleri azalmış tendon ve ligamentlere ve eklemlere yapılır. Amaca uygun olarak seçilen ilaç karışımları bölgesel olarak, özel iğnelerle ve özel tekniklerle uygulanır.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifikalı tabip ve diş tabibi.

c) **Proloterapi Uygulanabilecek Durumlar:** Proloterapi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracak veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Eklem bağ gevşekliklerine bağlı ağrı, şişlik.
- Kısmi tendon yaralanmaları ve aşırı kullanım sendromu.
- Tekrarlayan baş, boyun, sırt ve bel ağrıları.
- Omurga, göğüs kafesi ve kaburgalarda geçmeyen kas ve ligament kaynaklı ağrılar.
- Migren ağrıları ve myofasyal ağrılar.
- Topuk dikenini, plantar fasitisi ağrı, şişlik ve fonksiyon bozuklukları.
- Yumuşak doku spor yaralanmaları.
- Bağ ve kas yaralanmalarına bağlı kısmi yırtılmalar.

Uygulama merkezlerinde:

- Enflamatuvar eklem hastalıkları, arteritler, mikro- dolaşım sorunları.

e) **Uygulanmayacak Durumlar:** Hemofili, zeka geriliği, kanama bozukluğu, derin ven trombozu, stabil olmayan kan basıncı, kalp krizi, epilepsi, açık yaralar, son dönem kalp yetmezliği, diabetes mellitus, antikoagülan tedavi, böbrek yetmezliği, ilaçlara karşı aşırı duyarlılığı olanlarda uygulanmaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) **Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler:** Steril tek kullanımlık iğneler, enjektör, eldiven, proliferatif solüsyonlar, lokal anestezi ve muayene masası,

12) OSTEOPATİ

a) **Tanımı:** Eklemler, kaslar, bağ dokusu ve omurgayı içeren kas-iskelet sistemini güçlendirilmesine yardımcı olan, total vücut sağlığına odaklanan ve hastalıklarda kas-iskelet sisteminin etkinliği üzerinde duran invaziv olmayan bir tamamlayıcı tıp uygulamasıdır.

b) Uygulamaya Yetkili Personel

Sertifikalı tabip, diş tabibi ve tabip gözetiminde sertifikalı sağlık meslek mensubu.

- c) **Osteopati Uygulanabilecek Durumlar:** Osteopati aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Omurga ve kas-iskelet sistemi hareket ve fonksiyon bozuklukları.
- Omurga ve kemik eklem sisteminin akut ve kronik ağrı sendromları.
- Omurga disk kaymaları.
- İskialji, brakialji, siyatik, diskopatik ağrılar.
- Eklem sertliği ve dejenerasyonu.
- Migren, gerilim tipi baş ağrıları.
- Postural kusurlar.
- Ayaktan ameliyat sonrası rehabilitasyon.
- Kaza sonrası ağrı sendromları.
- Spastisite, serebral palsi gibi nöromüsküler problemler.
- Çocuklarda koordinasyon ve psikomotor fonksiyon bozuklukları.
- Psikosomatik sendromlar, anksiyete, depresyon.
- Kronik nörolojik hastalıklarda (Alzheimer hastalığı ve Multipl Skleroz) destekleyici amaçlı.
- Uyku bozuklukları.
- Sindirim sistemi, üriner sistem, ürogenital, solunum ve dolaşım sistemleri fonksiyonel bozuklukları.

Uygulama Merkezlerinde:

- Vissero-somatik fonksiyon bozukluklarına bağlı rahatsızlıklar.
- Hamile kadınlarda ağrı sendromları.
- Hormonal denge bozukluklarında destekleyici amaçlı.

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** Ağrı nedeniyle uygulamanın istenmemesi, kanamalar, uzamış kanama zamanı, antikoagülan kullanımı, ileri kanama/pıhtılaşma bozuklukları, hemofili, internal fiksasyon , total eklem protezi varlığı, kemik ve eklem stabilitesini bozacak; tümör, metastatik hastalık, süpüratif artrit, osteomyelit, septik artrit, kemik tüberkülozu, kırıklarda erken dönem, akut hematoma, Down sendromu, akut psikoz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) **Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler:** Osteopati uygulaması için uygun müdahale masası bulunması gerekir.

13) OZON UYGULAMASI

a) **Tanımı:** Lokal veya sistemik olarak ozon-oksijen karışımının kullanıldığı uygulama yöntemidir.

Uygulama metodları;

- Major Otohemoterapi: Hastanın 50 ila 100 cc kanı, vücut dışında steril koşullarda, uygun oranda medikal ozon gazı ile normobarik koşullarda karıştırılıp hastaya geri verilir.
- Minör Otohemoterapi: Hastanın 2 ila 10 cc kanının vücut dışında steril koşullarda medikal ozon gazı ile karıştırılıp, intramusküler yoldan hastaya enjekte edilmesidir.
- Rektal veya vaginal İnsufflasyon: Hastaya rektal veya vajinal yoldan medikal ozon gazı verilmesidir.

- Torbalama metodu : Kol-bacak gibi ekstremiteilerin haricen ozon gazı uygulanması amacıyla özel bir torbaya alınarak medikal ozon gazı uygulaması işlemidir.
- İntradiskal uygulama: Steril koşullarda görüntüleme teknikleri (C kollu skopi, floroskopi) eşliğinde uzman doktorlar tarafından intervertebral diskler içerisine direk ozon uygulanmasıdır.
- Kas İskelet Sistemi Uygulamaları: Kas, tendon, tendon kılıfı, bağ, eklem içi, eklem çevresi ve omurga sorunlarında; enjeksiyon yöntemi ile deri içi, deri altı, kas içi ve eklem içi medikal ozon gazı uygulamalarını içerir.

b) Uygulamaya Yetkili Personel: Sertifikalı tabip ve diş tabibi

c) Ozon Uygulanabilecek Durumlar : Ozon uygulaması aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Eklem, tendon ve ligaman yaralanmaları.
- Vertebra ve disk patolojilerine bağlı yansıyan ağrı (para vertebral enjeksiyon).
- Myofasial ağrı, fibromyalji.
- İlgili uzman tarafından yönlendirilmiş diyabetik yaralar.
- Gingivit, periodontitis.

Uygulama Merkezlerinde:

- Nöropatik ağrı.
- Vertebral disk patolojileri (Skopi altında intradiskal enjeksiyon).
- Enfekte diyabetik yaralar.
- Revaskülarizasyon şansı olmayan kritik iskemili ekstremitte yaraları.

Minör otohemoterapi, major otohemoterapi, rektal uygulamalar, intraartikuler, tetik nokta tendon kılıfı enjeksiyonları ünite koşullarında da yapılabilmektedir.

Medikal ozon uygulamaları standart tedavilere ek olarak veya tek başına uygulanabilir

ç) Uygulanmayacak Durumlar: Ozonun gaz formunda damar içine enjeksiyonu hava embolisi sonucu ölümlere yol açabileceğinden yapılmaz. Glikoz 6 Fosfat Dehidrogenaz enzimi eksikliği, Basedow Graves tipi kontrolsüz hipertroidi vakaları, masif kanamalı hastalar, malign hipertansiyon, ağır trombositopeni ($<50000 /\text{mm}^3$) varlığında ozon uygulaması yapılamaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

d) Bulundurulması Zorunlu Cihaz ve Malzemeler: Ozon Jeneratörü, Ozon Sensörü

14) REFLEKSOLOJİ

a) Tanımı: El, ayak tabanı ve kulaklarda vücudun tüm bölümleri, organ ve bezleriyle ilgili yönlendirici refleks alanların mevcudiyeti prensibine dayanır. Bu refleks alanlara herhangi bir cihaz, malzeme, krem, losyon kullanmadan sadece basınç uygulanır. Refleksoloji spesifik hastalıkların tanı, tedavisi veya eklem mobilizasyonu ve manüplasyonunu içermez.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifikalı tabip ve tabip gözetiminde sertifikalı sağlık meslek mensubu.

c) **Refleksoloji Uygulanabilecek Durumlar :** Refleksoloji aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde:

- Stres, anksiyete.
- İrritabl Barsak Sendromu.
- Herhangi bir organik bozukluk tanımlanmayan kişilerde immün sisteminin güçlendirilmesi.
- Sindirim sistemi hastalıklarına ait bulantı, kusma, kabızlık gibi durumlar.
- Mekanik kas- iskelet sistemi ağrıları.
- Migren, gerilim tipi gibi organik nedenli olmayan baş ağrıları.
- Astım tedavisinde anksiyeteyi azaltarak destekleyici.
- Organik olmayan uyku bozuklukları.
- Hiperaktif detrusor kasına bağlı idrar kaçırma yardımcı yöntem olarak kullanma.

Uygulama Merkezlerinde:

- Anksiyete bozuklukları, panik atak tedavisinde destekleyici.
- Hemipleji, serebral palsi, multiple skleroz gibi nörolojik kökenli hastalıklarda genel rehabilitasyon uygulamalarını destekleyici.
- Kanser ve kemoterapiye bağlı ağrı, bulantı, kusma gibi yan etkileri azaltmada destekleyici.
- Doğum ağrılarının azaltılması.

ç) **Uygulanmayacak Durumlar:** Öyküde akut enfeksiyonlar, ateşli durumlar, ayakta aktif gut artriti, derin ven trombozu, kontrol edilemeyen kan basıncı, kalp krizi, kalp pili varlığı, senkop sonrası epizod, akut cerrahi durumlar, safra kesesi-böbrek taşları, uygulama bölgesinde açık ve kapalı yaralar, gebeliğin ilk üç ayı gibi durumlarda refleksoloji uygulanamaz. Bakanlık, uygulama ve araştırmalar sonucunda ortaya çıkan öngörülemeyen durumlarda, Bilim Komisyonunun görüşünü alarak bunların haricinde yasaklamalar getirebilir.

15) MÜZİKTERAPİ

a) **Tanımı:** Müzik terapisi konusunda ehliyetli bir profesyonel tarafından, müziğin ve müzik uygulamalarının, bireylerin fiziksel, psikolojik, sosyal ve zihinsel ihtiyaçlarını karşılamada klinik ve kanıtla dayalı kullanıldığı uygulamadır.

b) **Uygulamaya Yetkili Personel:** Sertifikalı tabip ve tabip gözetiminde sağlık meslek mensupları ile en az lisans düzeyinde müzik eğitimi aldıktan sonra müzikterapi sertifikasyon programını tamamlamış uygulamaya yardımcı olan kişiyi.

c) **Müzikterapi Uygulanabilecek Durumlar :** Müzikoterapi aşağıdaki uygulamalar ve ilişkili olabilecek alanlarda tedaviyi destekleyici yöntem olarak kullanılır. Hastalığı ortadan kaldıracığı veya tek başına tedavi edeceği gibi beyanlarda bulunulamaz.

Ünitelerde :

- Anksiyete bozukluğu ve stres bozuklukları.
- Sosyal fobiler.

- Kişilik bozuklukları.
- Otizm hastalarında dikkatin artırılması, öğrenmenin kolaylaştırılması ve çevreye farkındalığın artırılmasında.
- Zeka geriliğinde öğrenmenin kolaylaştırılması ve çevreyle iletişimin artırılmasında.
- Kaygı giderilmesinde ve tedaviye uyumun artırılmasında.
- Akut ve kronik ağrıda.
- Multipl skleroz, Parkinson gibi kronik organik hastalıkların rehabilitasyonunda yardımcı olarak.
- Felçli hastaların rehabilitasyonunda yardımcı olarak.

Uygulama Merkezlerinde :

- Yanık tedavisinde ağrı ve anksiyete azaltılması.
- Yoğun Bakım Ünitelerinde ağrı ve anksiyete azaltılması.
- Doğum sırasında ağrı ve anksiyetenin azaltılması.
- Preoperatif anksiyete ve postoperatif ağrının azaltılması.
- Kanser hastalarında ortaya çıkan ağrı, kusma, kaygı ve ilaç yan etkileriyle baş edilmesinde.

ç) Bulundurulabilecek Cihaz ve Malzemeler: Müzik ve ritm aletleri.

EK-4

MÜEYYİDE FORMU				
Sıra No	Konu	Müeyyideler		
		1.Tespit	2.Tespit	3.Tespit
1	Bu Yönetmeliğe uygun olarak, ruhsat ve faaliyet izin belgesi veya uygunluk belgesi almadan hizmet verilmesi halinde Valilikçe faaliyeti durdurulur ve kişiler hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.			
2	Türkiye Cumhuriyeti yasalarınca suç olarak kabul edilen tıbbi işlemlerin yapıldığının tespiti halinde,	Ünite veya merkezin faaliyeti üç ay süreyle durdurulur.	Ünite veya merkezin izin belgesi iptal edilir.	
3	8 inci maddenin üçüncü fıkrasına aykırılık halinde,	İlgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya merkez uyarılır.	İlgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti üç gün süreyle durdurulur.	İlgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti on gün süreyle durdurulur.
4	8 inci maddenin dördüncü fıkrasına, 9 uncu maddenin ikinci fıkrasına aykırılık halinde,	İlgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya merkez uyarılır.	İlgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti	İlgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti on gün

			üç gün süreyle durdurulur.	süreyle durdurulur.
5	10 uncu maddenin üç, dört ve beşinci fıkralarına aykırılık halinde,	Ünite veya merkez uyarılır.	Ünite veya merkez uyarılır.	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin yüzde biri oranında idarî para cezası verilir. Dördüncü tespitte para cezası iki katı olarak uygulanır. Beşinci tespitte ise ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti bir gün durdurulur.
6	15 inci madde hükümlerine aykırılık halinde,	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde biri oranında idarî para cezası verilir. Ayrıca eksikliğin giderilmesi için 15 gün süre verilir.	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde ikisi oranında idarî para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca eksikliğin giderilmesi için 15 gün süre verilir.	Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti bir gün süreyle durdurulur.
7	17 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendine aykırılık halinde,	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde biri oranında idarî para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca gerekli düzenlemelerin yapılması için on beş gün süre verilir.	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde ikisi oranında idarî para cezası verilir. Ayrıca gerekli düzenlemelerin yapılması için on beş gün süre verilir.	Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti yedi gün süreyle durdurulur.
8	17 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendine aykırılık halinde,	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde üçü oranında idarî para cezası verilir. Ayrıca gerekli düzenlemelerin yapılması için on beş gün süre verilir.	Bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde altısı oranında idarî para cezası verilir. Ayrıca gerekli düzenlemelerin yapılması için on beş gün süre verilir.	Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti beş gün süreyle durdurulur. Ayrıca gerekli düzenlemelerin yapılması için on beş gün süre verilir.
9	17 nci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendine aykırılık halinde,	Ünite veya merkezin bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde üçü oranında idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu kapsamda yetkisiz sağlık hizmeti sunulduğunun tespiti halinde bir ay faaliyeti durdurulur, ayrıca Cumhuriyet	Ünite veya merkezin, bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin binde altısı oranında idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu kapsamda yetkisiz sağlık hizmeti sunulduğunun tespiti halinde bir ay faaliyeti durdurulur, ayrıca Cumhuriyet	Ünite veya merkezin faaliyeti beş gün süreyle durdurulur. Bu kapsamda yetkisiz sağlık hizmeti sunulduğunun tespiti halinde bir ay faaliyeti durdurulur, ayrıca Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

		Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.	Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.	
10	17 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendine aykırılık halinde,	Bakanlığın onayı ile Valilikçe merkezin faaliyeti on gün süreyle durdurulur ve kişiler hakkında cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulur.	Merkezin faaliyeti üç ay süreyle durdurulur.	Merkezin faaliyet izni iptal edilir.
11	17 nci maddenin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık halinde,	İlgililer hakkında cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya merkez uyarılır.	İlgililer hakkında cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti üç gün süreyle durdurulur.	İlgililer hakkında cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ünite veya uygulama merkezinin faaliyeti on gün süreyle durdurulur.

Açıklamalar:

(1) Bu Yönetmelikte aynı tarihte birden fazla maddeye aykırılık tespitinde ise her madde için öngörülen müeyyidelerden; idari para cezaları ayrı ayrı, faaliyet durdurmalarda ise en uzun süreli faaliyet durdurma müeyyidesi uygulanır.

(2) Faaliyet durdurma cezalarının uygulanmasına hafta sonu ve resmi tatiller dışındaki günlerde başlanılır. Ayrıca ünite veya uygulama merkezinin faaliyet durdurulma sebebinin gösteren yazılı açıklama sağlık kuruluşunun girişine asılır, ceza bitimine kadar asılı kalır.

(3) Müeyyide formunun 2. ve 3. tespit sütunlarında düzenlenen idari müeyyideler, müeyyideyi gerektiren fiillerin 1 yıl içinde 2. ve 3. tekrarları halinde uygulanır. 1 yıllık sürenin hesaplanmasında takvim yılı esas alınır.

(4) İdari para cezalarının hesaplanmasında, idari para cezasına esas teşkil eden fiilin işlendiği tarihten bir önceki aya ait; Üniversite uygulama araştırma merkezi ile eğitim ve araştırma hastanesi bünyesinde kurulan ünite ve uygulama merkezlerinde ünite ve uygulama merkezinin aylık brüt hizmet geliri, diğer üniteler için ise bünyesinde bulunduğu sağlık kurum ve kuruluşunun aylık brüt hizmet geliri esas alınır.

(5) İdari para cezası bakımından esas alınan bir önceki ay veya daha uzun süreli olarak sağlık kuruluşunun faaliyette olmaması durumunda, sağlık kuruluşunun faaliyetinin durdurulmadan önceki en son faaliyette olduğu aya ilişkin brüt hizmet geliri esas alınır.

(6) Aylık Brüt hizmet geliri tespiti için Müdürlükçe ilgili kuruluştan onaylı gelir tablosu talep edilir.

(7) Toplumun veya sağlık hizmeti alanların sağlığını olumsuz etkileyeceği düşünülen durumların ortaya çıkması halinde bu durum ortadan kaldırılana kadar ünite ve uygulama merkezlerinin valilikçe faaliyeti geçici olarak durdurulur ve Bakanlığa bildirilir.

(8) Bu maddedeki idari para cezasını gerektiren hususlarda; idari para cezalarını vermeye Valiler, idari para cezası düzenlemeleri nedeniyle tekrardan kaynaklı faaliyet durdurma cezalarını vermeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir.

GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP UYGULAMALARI DENETİM FORMU

Denetlenen Kurum/Kuruluşun:

Adı:

Adresi:

Telefon:

Denetim Tarihi

Denetim Başlangıç ve Bitiş Saati:

Sıra No	Denetim Soruları	Uygun	Uygun Değil	Açıklamalar
---------	------------------	-------	-------------	-------------

İdari İşler

S1	Mesul Müdür/Sorumlu tabip tarafından denetim için uygun ortam hazırlanmış mı? İstenilen gerekli bilgi ve belgeler sağlanmış mı?			
S2	Mesul Müdür/Sorumlu tabip görevi bildirimini yapan personel tarafından mı yürütülüyor?			
S3	Mesul Müdür/Sorumlu tabip görevlerini yerine getiriyor mu?			

Ünite/Uygulama Merkezi Personeli İle İlgili İşler

S4	Çalışan tüm personelin kıyafeti hizmet gereklerine uygun mu?			
S5	Çalışan tüm personel kimlik kartı taşıyor mu?			
S6	Tabiplerin yapması gereken tıbbi uygulamalar yetkisi olmayan kişilerce yapılıyor mu?			
S7	Sağlık çalışanı haricinde kişilerce sağlık hizmeti veriliyor mu?			
S8	Özel sağlık kuruluşu olan ya da özel sağlık kuruluşu bünyesinde hizmet veren ünite/uygulama merkezinde çalışan personelin sigorta prim bordrosu /destek prim bordrosu mevcut mu? Olmayan personel için başvuru yapılmış mı?			
S9	Çalışan Sağlığı ve Güvenliğine dair önlemler alınmış mı?			
S10	Özel sağlık kuruluşu bünyesinde hizmet veren ünite/uygulama merkezinde; ilgili mevzuata göre mesleğini serbest icra etme hakkı bulunmayan tabip ve tabip dışı personel çalıştırılıyor mu?			
S11	Ünite/uygulama merkezinde geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarını yapan sağlık personelinin sertifikası var mı?			

Acil Hizmetler

S12	Acil durumlar için bulunması gereken asgari ilaç, araç ve gereç mevcut mu?			
-----	--	--	--	--

Arşiv/Tıbbi Kayıt

S13	Tıbbi kayıt ve arşiv sistemi ünite/uygulama merkezinin bağlı bulunduğu mevzuata uygun mu?			
S14	Kayıtlar bilgisayar ortamında tutuluyor ise ünite/uygulama merkezinin bağlı bulunduğu mevzuata uygun mu?			
S15	Ünite/uygulama merkezinde her hasta için geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları rıza formu dolduruluyor mu?			
S16	Bildirimi zorunlu veriler istenilen sürelerde gönderiliyor mu?			

Tıbbi Atıkların Kontrolü

S17	Tıbbi atıklar, tehlikeli ve evsel atıklar ayrı bir şekilde toplanıyor mu?			
S18	Tıbbi atıkların toplanmasında, ilgili Yönetmelikte belirtilen torbalar kullanılıyor mu?			
S19	Kesici ve delici özelliği olan atıklar diğer tıbbi atıklardan ayrı olarak teknik özellikleri ilgili Yönetmelikte belirtilen kutu veya konteynerler içinde toplanıyor mu?			
S20	Miadı dolan, bozulan ilaç ve sarf malzemeler ilgili Yönetmelik hükümlerine uygun olarak imhası yapılıyor mu?			

Hasta Hakları

S21	Hasta hakları ve sorumlulukları görülebilecek yerde asılı mı?			
S22	Hasta Hakları Yönetmeliği'ne aykırı bir tespit var mı?			
S23	Hastalara uygulamalarda oluşabilecek riskler, komplikasyonlar konusunda bilgilendirmeye yönelik uygulama var mı?			

Diğer/Genel

S24	Ünite/uygulama merkezinin hizmet birimleri ve mekanları mevzuat hükümlerine uygun mu?			
-----	---	--	--	--

S25	Ünite/uygulama merkezinde, Yönetmelikte izin verilen uygulamalar dışında başka geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları yapıyor mu?			
S26	Ünite/Uygulama Merkezinde bildirim yapılmış araç, gereç ve cihazlar dışında araç, gereç ve cihaz bulunduruluyor mu?			
S27	Cihaz var ise düzenli olarak bakım, kontrol ve kalibrasyonu yapıyor mu?			
S28	İlaçlar uygun ısı ve ışık koşullarında saklanıyor mu? Buzdolabı sıcaklıkları termometre ile günlük olarak takibi yapılarak kayıtları tutuluyor mu?			
S29	Yeşil ve kırmızı reçeteye tabi ilaçlar bulunuyor ise kilitli bir ortamda muhafaza ediliyor mu?			
S30	Ünite/uygulama merkezi genelinde hijyene uygun temizlik ve bakım sağlanmış mı?			
S31	Ünite/uygulama merkezi içerisinde gerekli yönlendirme ve uyarı işaretleri uygun biçimde konumlandırılmış mı?			
S32	Ünite/uygulama merkezi için kullanılan yönlendirme levhaları, matbu evraklardaki logolar, tanıtıma yönelik uygulamalar ilgili mevzuat hükümlerine uygun mu?			
S33	Ünite/uygulama merkezinde geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarında kullanılan ilaç ve kozmetik ürün gibi ürün satışı yapıyor mu?			
S34	Ünite/uygulama merkezinde ısıtma, aydınlatma ve havalandırma uygun mu?			
S35	Sterilizasyon şartlarına uyuluyor mu?			

Diğer Tespitler(*)

S36				
S37				
S38				

Açıklamalar

• (*) Denetleyici tarafından denetim formunda bulunmayan ancak denetim sırasında tespit edilen diğer hususlar. (İhtiyaca göre S.No eklemesi yapılabilir.)

• Denetimde tespit edilen uygunsuzluklar denetim bitiminde İl Sağlık Müdürlüğünde değerlendirilir, uygunsuzluklar için ilgili mesul müdüre bildirimde bulunulur, savunması istenir. Denetimde tespit edilen uygunsuzluk hakkında ilgili olduğu maddeye karşılık gelen ve bu yönetmelikte öngörülen müeyyideler uygulanır. Bu yönetmelikte müeyyide öngörülmemiş ise ünite/uygulama merkezinin bünyesinde bulunduğu ilgili sağlık kuruluşunun tabi olduğu mevzuat ve ilgili diğer mevzuatta yer alan müeyyideler uygulanır.

• Denetimler sırasında bu form manuel olarak doldurulabileceği gibi, bilgisayar ortamında doldurulmak suretiyle de denetimler gerçekleştirilebilir. Bilgisayar ortamında doldurularak yapılan denetimler sonucunda formun çıktısı alınarak imzalı bir nüshası ilgili merkeze bırakılır.

Denetleyici	Denetleyici	Denetleyici	Mesul Müdür/Sorumlu Hekim